

Compas-model ©

Een communicatieve benadering van zelfregie van een mens

Visie

Elk mens of groep mensen, jong, oud, met of zonder beperkingen heeft de natuurlijke behoefte om zelf te bepalen hoe het leven te organiseren. Zelfregie betekent een balans vinden in het hebben van zeggenschap over eigen mogelijkheden, de behoefte aan zelfbepaling én de grenzen die worden aangegeven door de samenleving of omgeving.

Mens

Ieder mens heeft een potentieel aan talenten en vermogens. Heeft de behoefte om het leven zelf sturing te geven (*behoefte aan autonomie*), de behoefte aan verbondenheid met andere mensen en steun te vinden bij elkaar (*behoefte aan relatie*) en de behoefte om de wereld en het leven aan te kunnen, de vaardigheden en mogelijkheden van jezelf kennen, daarop te vertrouwen en te gebruiken (*behoefte aan competentie*) (Ryan & Deci, 2000)

Professional

Alles wat een mens op eigen houtje in het leven kan, voert hij zelf uit. Kernopgave is dat de professional recht doet aan zelfregie, menselijke mogelijkheden vooropstelt, menselijke waardigheid bepleit, krachten, talenten en vertrouwen verbindt. Professioneel ondersteunen betekent een mens of groep mensen stimuleren oplossingen te zoeken voor eigen problemen, keuzes te maken en zo min mogelijk afhankelijk te zijn van het aanbod van de hulpverlening. Het doel is dat de mens of groep mensen in staat is om regie te nemen in zijn eigen – soms complexe - situatie. Het leven in eigen hand nemen is een leer- en groeiproces. Professionals kunnen dit proces daar waar nodig ondersteunen en mogelijk maken. Professioneel ondersteunen betekent omgevingssteun mobiliseren en organiseren. Juist op die gebieden van zelfzorgtekorten of beperkingen, waar het individu niet in staat is om op eigen kracht de problemen het hoofd te bieden.

Compas

Compas drukt mededogen, medegevoel en mildheid uit – compassie – voor een mens of groep mensen die door persoonlijke belemmeringen of omstandigheden in zwaar weer is terecht gekomen.

Compas verwijst naar een morele opdracht, voor elk mens betrokken te zijn op die ander, gericht op hulp en steun daar waar gewenst of noodzakelijk.

Compas benadrukt dat communicatie en passie basisingrediënten zijn voor hulpverleners om een hulpvrager te ondersteunen bij het zoeken en vasthouden van een eigen koers.

Compas is een acroniem en staat voor de volgende betekenis:

- C - context
- O - oplossingen
- M - mogelijkheden
- P - progressie
- A - appreciatie
- S - steun

Het Compas-model

Het Compas-model biedt concrete, methodische en communicatieve handvatten om de visie in praktijk te brengen. De grondgedachte bij het communiceren met en begeleiden van mensen in een complexe situatie is: zie de mens met zijn mogelijkheden, niet de stoornis, de beperking! Het model geeft eenvoudige richtlijnen voor het werkproces met cliënten en hoe zelfregie in een organisatie en communicatiestructuur optimaal te organiseren. Kern van het model is, dat alles wat een cliënt of zijn omgeving zelf kan, ook zelf uitvoert. Er wordt alleen ondersteuning geboden in situaties en levensgebieden waarin lichamelijke, psychische of sociale beperkingen of onmogelijkheden de zelfregie belemmeren.

Doel van het Compas-model:

1. Het bevorderen van de zelfregie en zelfredzaamheid, ongeacht het niveau, mogelijkheden of positie van een mens of groep mensen.
2. Het stimuleren van en rechtdoen aan zelfgemaakte oplossingen van een cliënt of groep mensen.
3. Het balanceren tussen grenzen van een gegeven situatie (thuis, woonsituatie, sociale omgeving, werk) en de eigen wensen, behoeften en belangen.

Het model wordt toegepast in situaties waarin mensen en burgers worden begeleid naar zelfregie:

- een klinische behandel of zorgsetting
- sociaal team of wijkzorgnetwerk
- Housing First
- buurt en wijkontwikkeling
- bij team- en organisatieontwikkeling

Resultaat Compas-model

Een team dat het Compas-model toepast:

- ervaart dat cliënten veel meer aankunnen, regie nemen en tevreden zijn met hun eigen rol.
- merkt hoe door de verdeling van rollen - regiehouder, procesbegeleider en ondersteuner de taak, verantwoordelijkheden en werkverdeling verbeterd; er is meer rust door duidelijke regie, door efficiënter overleg meer tijd voor cliënten.
- merkt dat naast deskundigheden vooral persoonlijke kwaliteiten het verschil maken in het ondersteunen van cliënten.